

A jó képek az égbe szállnak

Midőn két művész a véletlen, avagy a sors akaratából lelkileg és szellemileg összehangolódik, s elkapja őket valamiféle varázslat, abból csodaszerű dolgok jöhetnek létre: egy barátság, egy könyv, egy kiállítás, egy alkotás-sorozat.

„Ketten kellünk hozzá. Mindig. Ahhoz, hogy élni kezdjen egy gondolat, egy történet, egy érzés” – szól a Krúdy Gyula-idézet.

Nos, a *Találkozás – Interferencia – Parafrázis* című tárlathoz is ketten kellettek: **Virányi Elvira** textil- és iparművész és **Weiss István** fotóművész szimbiózisa. Az ő érzékenységük, világlátásuk, szabadságvágyuk.

A rongybaba megelevenedik. A díva kilép a sanzomból. Sárga virágok nyílnak a kietlen pusztaságban – talán azért, hogy legyen virág a pusztuló világ sírjára, talán azért, hogy utat mutassanak egy harmonikusabb, jobb világ felé. Az erdőtündér sűrű kővenken lépdél. Ablak nyílik az alkonyati égboltra. Halvány mosolyként fény vetül a sokat látott, sokat szenvedett Föld sebeknek tűnő repedéseire. A mese néhanapján keserű, a régi mítoszok istennői mellett téveteg árnyalakok jelennek meg. Ám a vérpiros ruhákba burkolt muzsikusz lányok talán mégiscsak az élet szimfóniáját játsszák.

Persze ezek a saját szubjektív gondolatársításaim. Hogy ki mire asszociál a képeket szemlélve, függ önnön habi-

tusától, világnézetétől, képzelőerejétől. Ettől szép és izgalmas e játék.

Amikor Weiss Istvánt megkérdeztem arról, mi ragadta meg leginkább Elvira művészetében, azon választ kaptam, miszerint a szabadsága a leglényegesebb. „Elvira egy szabad ember, nem csupán tettei a szabadságot – annyira, amennyire az még hasznos. Nyitott és toleráns, de mindeközben soha nem tér le a saját maga választotta igencsak göröngyös ösvényről. A divatszakra át- meg át van szöve kánonokkal, hiszen nagy pénzek forognak. Itt nagyon nehéz hitelesen szabadnak lenni.” Virányi Elvira felfogása a művészetéről mélyen megérintette Weiss Istvánt, hiszen a fotóművész is egy életen keresztül a szabadság útján járt, azt vallja: erről az ösvényről sohasem szabad letérnie, ez a minimum. Weiss István ekként fogalmazott: „Hatottak rám Elvira rendhagyó, szuverén munkái, és beugrott... mi volna, ha ezekhez az alkotásokhoz valahogy viszonyulnék, és hagynám a fantáziámat minden meggondolás nélkül képpé formálódni. Kötöttségek nélkül, vagy még annál is szabadabban. És csak történtek a dolgok. A Nagy Karmester beintett, és lejátsszottuk a mi kis zeneművünket. A nyolcadik X elején, a kilencedik felé haladva nem hittem volna, hogy még ilyen élményben lesz részem. Jó volna egy csoporthoz tartozni, amelyik úgy mond belökné ezt a kiállítást a nagy

WEISS ISTVÁN (1945, Budapest) Majna-Frankfurtban élő fotóművész, fotódesigner. Csecsemőként került a szovjet ostrom után Nagyváradra, iskoláit itt végezte. Leérettségizett, majd a technikum befejezése után néhány évig elektrotechnikusként dolgozott. Időközben tagja lett a Romániai Fotóművészeti Szövetségnek, majd szabadúszó művészként tevékenykedett. Szerkesztőségi felkérésre egy bukaresti napilap, a *Scântea Tineretului* fotóriportere lett, majd a fotórovat vezetője. Négy év múltán hazaköltözött Nagyváradra, ahol a színház fotósaként tevékenykedett 1984-ig. Azóta Németországban él. A nagyváradai Nufárukl Fotóklub társalapítója, az EFA életműdíjasa, rövid ideig a Slash Light Kulturális-Művészeti Egyesület művészeti tanácsadója. Számtalan egyéni tárlatot jegyez, és részt vesz csoportos kiállításokon is szerte Európában. Legjelentősebb kiállításának a *Clown 77* címűt (Kolozsvar, 1978, Korunk Galéria) tartja, ami meghatározó volt művészi útján. A modern fotóművészet egyik úttörője, valamint az egyetemes művészeti szemlélet képviselője. Jellemző rá a nagyfokú társadalmi és szociális érzékenység.

VIRÁNYI ELVIRA (1952, Nagyvárad) 1974–1976 között dizájn- és művészeti tanulmányokat folytatott Bukarestben, a Fondul Plastic keretében, és egyedi ruhák tervezésével foglalkozott. 1982-ben Budapesten, a Magyar Alkotóművészek Egyesületének tagjaként tevékenykedett. Németországban 1983-tól festőként, *art to wear* ruhatervezőként tevékenykedett, különféle művészeti vásárokon, rendezvényeken vett részt (pl. Frauenmuseum Bonn, Residenz München, Museum für Neue Kunst Freiburg). 1998-tól Freiburgban ruhakreációkat készített saját művészeti galériája, a Galerie Éva számára. Részt vállalt sok performanszban, színházi jelmezeket is tervezett. Nemzetközi kiállításokon és művészeti kiadványokban szerepel. 2018 óta újra Budapesten él, rendszeresen jelen van alkotásaival különféle textil- és fotókiállításokon.

forratagba. Na, de akkor sérülne a szabadság? Valószínűleg.” Egy szó, mint száz: Weiss Istvánt megihlették Elvira munkái, a képek és dokumentációk, egykori fotográfiák, Virányi Elviráról készített portrék (Virányi Attila, Hajott, Hegedűs György és ismeretlen fotósok munkái), mindezt átszűrte önmagán, és így létrejött a parafrázis. Egy magasabb vagy mélyebb síkon megszületett a jó értelemben vett interferencia, és a két történetből egy történet lett. A végső változat.

Virányi Elvira nem véletlenül nevezi „rongyikázásnak” a saját alkotási folyamatát. Nem klasszikus értelemben vett divattervező, hanem egy médiafüggetlen játékos, aki textil- és papíranyagokból teremt dolgokat. Ezek lehetnek kollázsok, textilképek, festett anyagok, amelyekből egyszerű szabással készíti kreációkat.

Ez az együttműködés mindkettőjük szerint rendhagyó és ideális. Ilyen is létezik, lehetséges. Ez egy nagy kísérlet volt, és mindketten egyformán

hittek a sikerben. Elvira érdekességként megemlítette: 12 éves lehetett, amikor egyszer látta, amint Weiss István az akkori balettos barátnőjére várt, egyébként nem találkozott Vele. A Facebook javára írható, hogy interneten keresztül, a közösségi oldal segítségével kommunikálnak, és létrehozzák közös műveiket. Elvira fotográfiákat küld Weiss Istvánnak, és szabad kezet ad neki, rábízva, mire hogyan reagál, csak az ihlet a fontos. Legutóbb arra kérte Elvirát: küldjön fotókat, véletlen találatokat az utca emberéről, amelyeket aztán Weiss István különféle kontextusba helyez. Már az új projektből elkészült is néhány alkotás. Elvira megjegyezte: ha szerencsénk van, összejön egy újabb anyag, alkotássorozat. Szép volna, ha e különleges együttműködésnek volna folytatása. Merthogy, Weiss István szavai szerint: „Jót tesz egy embernek,

ha egy másik lelkében meglátja önmagát. Ilyen egyszerű ez.”

Nézzük hát végig az alkotásokat, szemlélődjük, tűnődjük, képzeletben járjuk be a magasságokat és mélységeket, poklokat és elveszett édenkerteket. Az alkotások mindent, de mindent elmesélnek, ami lényeges. Szószaporítás helyett újfent Weiss Istvánt idézném: „A jó képek az égbe szállnak, minek sokat beszélni.”

Tóth Hajnal

(Elhangzott Virányi Elvira textil- és iparművész és Weiss István fotóművész Találkozás – Interferencia – Parafrázis című kiállításának megnyitóján, 2025. június 23-án a nagyváradi várban, a Szent László Napok keretében, a Slash Light Kulturális-Művészeti Egyesület szervezésében.)

